

ว่านชักมดลูก (*Curcuma comosa* Roxb.) เป็นสมุนไพรพื้นบ้านของประเทศไทยที่สามารถออกฤทธิ์คล้ายเอสโตรเจนและลดไขมันในเลือดได้ การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นศึกษาผลของว่านชักมดลูกต่อการทำงานและการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพของหลอดเลือดแดงใหญ่ในหนูขาวที่ถูกผ่าตัดรังไข่ออก ทำการศึกษาในหนูขาวเพศเมียพันธุ์ Sprague-Dawley ที่แบ่งเป็น 6 กลุ่มโดยการสุ่ม กลุ่มแรกถึงกลุ่มที่ 5 จะถูกผ่าตัดรังไข่ทั้ง 2 ข้างออก ส่วนกลุ่มที่ 6 จะถูกผ่าตัดหลอด หลังจากนั้น 3 สัปดาห์ เริ่มการทดลองให้ยาโดยที่หนูกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 6 เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับน้ำมันข้าวโพดทดแทนโดยฉีดเข้าบริเวณใต้ผิวหนัง ขนาด 1 มล./กก./วัน กลุ่มที่ 2 จะได้รับเอสตราไดออล วาเลอเรต ฉีดเข้าใต้ผิวหนังในขนาด 300 มก.ก./กก./วัน กลุ่มที่ 3, 4 และ 5 จะได้รับสารสกัดว่านชักมดลูกขนาด 100, 250 และ 500 มก./กก./วัน ตามลำดับ หลังจากทำการทดลองเป็นเวลา 28 วัน ทำการเก็บตัวอย่างเลือดเพื่อนำไปวิเคราะห์หาระดับคอเลสเตอรอลทั้งหมด, ไตรกลีเซอไรด์และคอเลสเตอรอลชนิดดี ส่วนหลอดเลือดแดงใหญ่จะนำไปศึกษาการทำงานและพยาธิสภาพ จากผลการทดลองพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าคอเลสเตอรอลทั้งหมดและคอเลสเตอรอลชนิดดีในกลุ่มที่ถูกผ่าตัดรังไข่ออกแต่สารสกัดว่านชักมดลูกในขนาด 100 และ 250 มก. ทำให้ระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือดลดลงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการทำงานของหลอดเลือดพบว่าไม่มีความแตกต่างในการหดตัวเมื่อทดสอบด้วย norepinephrine และการคลายตัวแบบไม่อาศัยการทำงานของเยื่อหลอดเลือด เมื่อทดสอบด้วย sodium nitroprusside แต่พบว่ากลุ่มที่ได้รับสารสกัดว่านชักมดลูกทั้ง 3 ขนาด และกลุ่มที่ได้รับเอสโตรเจนมีแนวโน้มว่าการคลายตัวของหลอดเลือดแบบอาศัยการทำงานของเยื่อหลอดเลือดเมื่อทดสอบด้วย acetylcholine นั้นดีขึ้นได้นอกจากนี้กลุ่มที่ได้รับสารสกัดว่านชักมดลูกและกลุ่มที่ได้รับเอสโตรเจนมีลักษณะทางพยาธิสภาพของหลอดเลือดดีขึ้นกว่ากลุ่มที่ถูกตัดรังไข่ และไม่พบกลุ่มก้อนไขมันและเซลล์เม็ดเลือดขาวแทรกตัวอยู่ในเซลล์ของหลอดเลือด ผลการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่าว่านชักมดลูกมีผลดีต่อระบบหลอดเลือดในสัตว์ทดลองที่ขาดเอสโตรเจนเนื่องจากการผ่าตัดรังไข่ออก โดยไปลดระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือด และทำให้การทำงานและพยาธิสภาพภายในเซลล์ของหลอดเลือดดีขึ้น